

Asia: OM 15/41/2016

Mietintö ”Tiedustelutoiminnan valvonta”

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne mietinnöstä ”Tiedustelutoiminnan valvonta”

Pydyttynä lausuntona Valtakunnansyyttäjänvirasto esittää seuraavaa:

Laki tiedustelutoiminnan valvonnasta 23 §

Työryhmän mietinnön sivulla 67 todetaan, että valvonnan kohdetta olisi syytä kuulla, jos tiedusteluvaltuutettu harkitsisi esimerkiksi asian saattamista esitutkintaan. Lakiehdotukseen ei tällaista mainintaa kuitenkaan ole kirjoitettu.

Valtakunnansyyttäjänviraston mielestä valvonnan kohdetta ei tulisi kuulla silloin, kun harkitaan asian saattamista esitutkintaan. Tutkinnanjohtajalle kuuluu sen arvioiminen, mitä tietoja valvonnan kohteelle voidaan paljastaa. Valvonnan kohteen kuuleminen ennen asian saattamista esitutkintaan voisi vaarantaa mahdollisen esitutkinnan suorittamisen, tai ainakin vaikeuttaa sen suorittamista.

Laki tiedustelutoiminnan valvonnasta 25 §

Valtakunnansyyttäjänvirasto huomauttaa, että esitutkinnan aloittamisesta päättää syyttäjä silloin, kun 1) kyseessä on ulkomailla tehdyksi epäilty rikos, ja sen tutkiminen Suomessa edellyttää valtakunnansyyttäjän syytemääräystä (esitutkintalain 3 luku 8 §), ja 2) pääsääntöisesti myös silloin, kun poliisimiehen epäillään tehneen rikoksen (esitutkintalain 2 luku 4 §). Esitutkintalain 2 luvun 1 §:n mukaan syyttäjä ei ole esitutkintaviranomainen.

Valtakunnansyyttäjänviraston mielestä on epätarkoituksenmukaista, että edellä mainitut rikosepäilyt ilmoitettaisiin ensin esitutkintaviranomaiselle, joka sitten siirtäisi asiat syyttäjän harkintaan. Valtakunnansyyttäjänvirasto esittää tämän vuoksi, että ilmaisu 'esitutkintaviranomainen' korvattaisiin esimerkiksi ilmaisulla 'esitutkinnan toimittamisesta päättävä viranomainen', jolloin ilmoitus voitaisiin tehdä suoraan syyttäjälle.

Koska tiedusteluvaltuutetulla ei olisi oikeutta määrätä esitutkintaa suoritettavaksi, on Valtakunnansyyttäjänviraston mielestä tärkeää, että tiedusteluvaltuutettu ilmoittaisi väärinkäytöksistä esitutkinnan toimittamisesta päättävälle viranomaiselle riittävän kattavasti. Merkittävä osa valvonnan kohteista olisi poliisimiehiä, joiden korostettu julkisen luotettavuuden ja uskottavuuden vaatimus edellyttää Valtakunnansyyttäjänviraston mielestä tehokasta valvontaa.

Valtakunnansyyttäjänviraston mielestä tulisi ottaa harkittavaksi se, että tiedusteluvaltuutetulle säädettäisiin ilmoitusvelvollisuus esimerkiksi silloin, kun hän määrää tiedustelumenetelmän käytön keskeytettäväksi tai lopetettavaksi lakiehdotuksen 24 §:n nojalla. Nämä toimenpiteet tulisivat työryhmän mietinnön mukaan käytettäväksi vain erityisen painavilla perusteilla, kun on kyse olennaisesti lainvastaisesta toiminnasta. Samoin tulisi ottaa harkittavaksi ilmoitusvelvollisuus myös niissä lakiehdotuksen 24 §:n tarkoittamissa tilanteissa, joissa tuomioistuin määrää tiedustelumenetelmän käytön keskeytettäväksi tai lopetettavaksi sen jälkeen, kun tiedusteluvaltuutettu on ensin antanut toimenpiteestä väliaikaisen määräyksen.

Syyttäjän toiminnan yksikön päällikkö,

valtiosyyttäjä

Jukka Rappe

Valtiosyyttäjä

Anssi Hiivala

Hiivala Anssi

Valtakunnansyyttäjänvirasto